

การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม
ของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรังคู้ จังหวัดศรีสะเกษ*
The Development Sup-Pa-Ya Place Contributing to The Dharma Practice
of The Mindfulness Institute for Peace Prang Ku District, Srisaket Province

¹ทวีชัย พลอามาตย์, พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และ พระปราโมทย์ วาทโกวิโท

¹Taveechai Phon-armat, Phramaha Hansa Dhammahāso,
and Phra Pramote Vadakovido

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Nnwaruun1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบท และสภาพความต้องการที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ 2) เพื่อพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมตามแนววิถีการสมัยใหม่ และพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อนำเสนอการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์พื้นฐานและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 48 ท่าน การสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่ม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทและสภาพความต้องการคือ ชุมชนและชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วย อยากมีสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพและเน้นการจัดการให้ยั่งยืน 2) การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพตามสมัยใหม่และพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย (1) อาวาสสปปายะ (ที่อยู่เป็นสุขสบาย) (2) อาหารสปปายะ (อาหารเป็นที่สบาย) (3) บุคคลสปปายะ (บุคคลเป็นที่สบาย) และ (4) ธรรมสปปายะ (ธรรมเป็นที่สบาย) และ 3) นำเสนอโมเดลการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้นต้องประกอบด้วย สปปายะ 4 ที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับภาวนา 4 คือ (1) กาย (ภาวิตกาย) ผู้ที่มีกายพัฒนา กิน อยู่ ดูฟังเป็น (2) ศีล (ภาวิตศีล) สามารถอยู่, มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (3) จิต (ภาวิตจิต) พัฒนาจิตที่ดีแล้ว (4) ปัญญา (ภาวิตปัญญา) ปัญญาที่พัฒนาแล้ว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนพัฒนาสู่มีอนาคตให้เป็นศูนย์รวมของทุกวัยให้มีสติในการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนา; สปปายะสถาน; สถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ

*Received January 31, 2021; Revised February 10, 2021; Accepted May 26, 2021

Abstract

The research article consists of the following objectives: 1) to study the contexts and needs that are conducive to the meditation practice of Mindfulness Institute for Peace; 2) to develop Sappāya conducive to the meditation practice according to modern science and Theravada Buddhism; and 3) to propose the development of Sappāya conducive to the meditation practice of Mindfulness Institute for Peace. The study applied research and development method by collecting data from in-depth interview with those who utilize the place and experts, in a total of 48 persons. The focus group discussion was conducted with 12 experts. The research instruments were in-depth interview form and focus group discussion. The acquired data were analyzed by way of content analysis.

The results of the research are as follows: 1) The contexts and needs refer to the community and most villagers who agree to have the Mindfulness Institute for Peace with an emphasis on the sustainable management; 2) The development of Sappāya conducive to the meditation practice of Mindfulness Institute for Peace according to the modern science and Theravada Buddhism consists of (1) *Āvāsa-sappāya* (suitable abode), (2) *Bhojana* (suitable food), (3) *Puggala* (suitable person), and (4) *Dhamma* (suitable dhamma); and 3) A model for the development of Sappāya conducive to the meditation practice of Mindfulness Institute for Peace must comprise the four Sappāya which will result in *Bhāvanā* or the four kinds of development upon the practitioners as follows: (1) *Kāya* refers to those with physical development will know how to eat, live, watch, and listen correctly, (2) *Sīla* refers to those with moral development will be able to live and interact with others; (3) *Citta* refers to those with emotional development, and (4) *Paññā* refers to those with intellectual development. All of these will lead to a sustainable development resulting in a center for all ages to have mindfulness to live in the future.

Keywords: Development; Sappāya; Mindfulness Institute for Peace

บทนำ

การเสริมสร้างสันติภาพให้เป็นไปตามธรรมนูญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ที่ว่า “สันติภาพที่เกิดจากการตกลงทางการเมือง ทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐบาล เพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ที่แท้จริง และยั่งยืนจากประเทศต่างๆในโลกสันติภาพ จะต้องวางรากฐานอยู่บนความร่วมมือทางภูมิปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติ” (BIC, 2020)

สู่แผนพัฒนาชาติ (ONES, 2020) การเจริญสมาธิโดยใช้ ศิล สมาธิ ปัญญา ประชากรของประเทศไทยมากกว่าร้อยละ 90 เป็นพุทธศาสนิกชน คนไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารี เมตตา กรุณา มีความเข้าใจในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี มีแหล่งวัฒนธรรมหลากหลายที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญสมาธิ มีความพร้อมทางด้านภูมิประเทศ การคมนาคมที่สะดวกสามารถเข้าถึงสถานที่สัปปายะได้ง่าย แม้จะมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (Royal Thai Government Gazette, 2017) หมวด 4 ได้กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 มีหน้าที่ ต้องเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

ประเทศไทยขึ้นชื่อว่าเป็นศูนย์กลางการสมาธิโลก (The National Legislative Assembly, 2020) เพราะเรามีศาสนสถานที่เป็นที่ปฏิบัติธรรมทั่วประเทศ โดยสังกัดมหานิกาย จำนวน 1,046 แห่ง ครอบคลุม 75 จังหวัด และสังกัดธรรมยุติกนิกาย จำนวน 154 แห่งครอบคลุม 27 จังหวัด รวมทั้งเป็นดินแดนที่มีพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์สำคัญ สถาปนาสถูปาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรังคัง จังหวัดศรีสะเกษ เริ่มต้นจากการก่อสร้างอาคารสถูปาวนา เพื่อใช้อาคารแห่งนี้เป็นแหล่งในการศึกษา วิจัย ค้นคว้า พัฒนา และฝึกจิต โดยสถาบันแห่งนี้จะใช้กระบวนการฝึกที่มีสติเป็นฐาน (Mindfulness Based Training: MBT) เพราะจากการศึกษาและวิจัยจากคัมภีร์ และการปฏิบัตินั้น พบว่า ไม่ว่าจะเป็นอานาปานสติ และ สติปัฏฐานนั้น สติเป็นรากฐาน และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาจิตใจให้มีสมาธิ อันเป็นสภาวะของความนิ่งสงบ แน่วแน่ ตื่นรู้ และพัฒนาจิตใจให้มีปัญญาให้เกิดโยนิโสมนสิการ และรู้แจ้ง กระบวนการฝึกจิตที่มีสติเป็นฐานนั้น จะเน้นทั้งการใช้สติฝึกจิตให้เกิดความนิ่งสงบ (Passive Mind) และเน้นใช้สติฝึกจิตให้เกิดการตื่นรู้ (Active Mind) เพราะสังคมไทยโดยทั่วไป มักจะเข้าใจว่าเป้าหมาย ของการฝึกจิตนั้นต้องมีสมาธิ มีความนิ่ง สงบ เย็น แต่อีกความหมายอีกด้านไม่ค่อยมีการขยายความ กล่าวคือ ยังมีสติ ยังมีสมาธิ สมาธิจิตที่ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยสติอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เกิด การตื่นรู้อยู่ทุกขณะ ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดสภาวะเย็นและเป็นประโยชน์ กล่าวคือ ไม่ได้ฝึกเพื่อเย็นเท่านั้น แต่ต้องเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมด้วย แผนระยะที่หนึ่ง การก่อสร้างอาคารสถูปาวนาสามารถรองรับนักปฏิบัติธรรมได้ จำนวน 500 รูป/คน แผนระยะที่สอง จะดำเนินการก่อสร้างอาคารโดยรอบจะประกอบด้วยอาคารที่พัก จำนวน 4 หลัง แบ่งเป็นอาคารสำหรับที่พักของพระสงฆ์ จำนวน 2 หลัง อาคารที่พักของนักปฏิบัติธรรมชาย 1 หลัง อาคารที่พักของนักปฏิบัติธรรมหญิง 1 หลัง ซึ่งแผนการก่อสร้างอาคารที่พักจะดำเนินการช่วงที่สองของการดำเนินการ สำหรับรูปแบบของสถานที่ และการจัดวางพื้นที่นั้น จะมีลักษณะเป็น Meditation Complex เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้พื้นที่ที่มีจำกัด ประหยัดพลังงาน ด้วยการนำพลังงานธรรมชาติจากระบบโซลาร์เซลล์กลับมาหมุนเวียนใช้งานภายในอาคารต่าง ๆ รวมถึง การหมุนเวียนนำน้ำกลับมาใช้ดูแลสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ อาคาร เพื่อเป็นสถานปฏิบัติธรรมสีเขียวด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำหลักสัปปายะ 4 ซึ่งหมายถึง คือ 1) อาวาสสัปปายะ ที่อยู่เป็นสุขสบาย คือ ทำให้อาวาสเป็นอารามเป็นที่ร่มรื่นร่มเย็นเป็นรมณีสถาน (Kardkaew, 2004) เจริญตาสบายใจ แก่ผู้พบเห็นเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ 2) อาหารสัปปายะ อาหารเป็นที่สบาย ตามปกติเมื่อมีที่อยู่แล้วต้องคำนึงถึงการกินอาหาร การจัดสวัสดิการเรื่องอาหาร 3) บุคคลสัปปายะ บุคคลเป็นที่สบาย เรื่องของบุคคล

ภายในวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ ภิกษุสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และเด็กวัด 4) ธรรมสัปายะ ธรรมที่เป็นสบายจุดมุ่งหมายหลักของวัดคือเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมเป็นที่แสดงพระธรรม เทศนา หรือการกล่าวบรรยายธรรม แก่พุทธศาสนิกชนตามหมวดธรรมต่าง ๆ และ ศึกษาวิเคราะห์วิจัยสถาน ปฏิบัติธรรมร่วมสมัยที่สำคัญที่นำมาถอดบทเรียนองค์ความรู้สู่สภาวะได้แก่ 1) วัดบ้านนาชาติ หนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี 2) หมู่บ้านพลมนานาชาติ ณ บ้านหนองน้ำใส ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา 3) เสถียรธรรมสถาน ถนนวัชรพล แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และ 4) วัดจุฬามณี อุดมมัญฐาน ตำบลปงญน อำเภอท่าชีเหล็ก จังหวัดท่าชีเหล็ก รัฐฉานตะวันออกสาธารณรัฐแห่งสหภาพ เมียนมาร์ มาเป็นแนวทางในพัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท และสภาพความต้องการที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของ สถาบันสติภาวนาเพื่อ สันติภาพ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อพัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอ ปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษตามแนววิทยาการสมัยใหม่ และพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาสัปายะสถานที่ เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ” วิธีการ ดำเนินการวิจัยเริ่มจาก “มีวิธีการอย่างไร” (How) ถึงจะสามารถตอบโจทย์หัวข้อวิจัยได้ ด้วยการหาข้อมูล หลักฐานและเหตุผลเป็นเครื่องมือในการตอบคำถามเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ตามแนวทางสถาบันวิจัย พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ วิจัยและพัฒนา การวิจัยในครั้งนี้ เป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริง เพื่อพัฒนาสถาบันและนวัตกรรมเครื่องมือ ในการแก้ปัญหาและ “การ พัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ ที่มุ่งเน้นนำผลการวิจัยปรับ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เห็นผล ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผ่านการปรับปรุง นำหลักการทฤษฎีมาผสมผสานกับเครื่องมือและการประยุกต์ใช้จริงโดยการนำมาสู่กระบวนการวิจัย พัฒนา จนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เน้นการวิจัยด้วยการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย เป็นการตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรมในด้านการพัฒนามนุษย์ และสิ่งแวดล้อมการพัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติ ธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methodology) และพัฒนา Research and Development (R&D) ตามรูปแบบการวิจัยพัฒนา ในการศึกษา

วิจัย เรื่อง “การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” ประกอบด้วย มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่ตามวิทยาการสมัยใหม่ในคอนเซ็ปต์ Green ให้สอดคล้องกับแนวคิดทางพุทธศาสนาเถรวาท และการวิเคราะห์บริบทสภาพปัญหาประชากร ตำบลสวย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับสัมภาษณ์ เพื่อทราบสภาพปัญหา และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านสติและสมาธิ จากนั้นเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อความถูกต้อง เหมาะสม แล้วลงสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 48 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ และศึกษาความรู้จากตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน นำมาบูรณาการ จัดทำ “การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ”

ขั้นตอนที่ 4 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 12 รูป/คน มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อรับรองโมเดล/ชี้แนะวิธีการการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” แล้วนำคำแนะนำ ไปปรับแก้รูปแบบหรือโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีความถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 นำไปพัฒนาใช้ (Practical Trial) กับกลุ่มเป้าหมาย ติดตามประเมินผล 2 ครั้ง 2 เดือน

ขั้นตอนที่ 6 นำข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาใช้ (Practical Trial) มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล แล้วนำเสนอ “การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบท สภาพปัญหา พบว่า ชุมชนและชาวบ้านส่วนใหญ่ เห็นด้วยอยากให้มีการสร้างสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ แต่ต้องการให้คำนึงถึงรูปแบบการพัฒนาจัดการ เพื่อให้สถาบันยั่งยืน เพราะเชื่อว่าสติเป็นรากฐาน และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาจิตใจให้มีสมาธิ อันเป็นสภาวะของความนิ่งสงบ แน่วแน่ ตื่นรู้ และพัฒนาจิตใจให้มีปัญญาให้เกิดโยนิโสมนสิการ และรู้แจ้งกระบวนการฝึกจิตที่มีสติเป็นฐานนั้น จะเน้นทั้งการใช้สติฝึกจิตให้เกิดความนิ่งสงบ (Passive Mind) และเน้นใช้สติฝึกจิตให้เกิดการตื่นรู้ (Active Mind) เพราะสังคมไทยโดยทั่วมักจะเข้าใจว่าเป้าหมายของการฝึกจิตนั้นต้องมีสมาธิ มีความนิ่ง สงบ เย็น ยังมีสติ ยังมีสมาธิ สมาธิจิตที่ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยสติอยู่ตลอดเวลาจะทำให้เกิดการตื่นรู้อยู่ทุกขณะด้วยเหตุนี้ จึงเกิดสภาวะเย็น และเป็นประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคม

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาการพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ตามแนววิทยาการสมัยใหม่และพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาต้องมีการจัดการที่ดี อยู่ที่สบาย เป็นรมณีสถาน รื่นรมย์เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็น เป็นศูนย์กลางของชุมชนด้านจิตใจ ไม่ไกลจากชุมชนเกินไป มีการแบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาสชัดเจน เป็นสัดส่วน มีการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ร่มรื่นดูเป็นธรรมชาติ เน้นเรื่องความสะดวกหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยสม่ำเสมอเท่าที่ทำได้สร้างความสุขเพิ่มขึ้นแก่ผู้พบเห็น อาหารสัปปายะ อาหารที่สะอาดมีการจัดสวัสดิการด้านอาหาร จึงควรเป็นภาระของฝ่ายสาธารณูปการรวมเรื่องต่าง ๆ มีการจัดฉันรวมกันเป็นที่แห่งเดียว ก่อให้เกิดความสามัคคีธรรม เป็นที่เจริญศรัทธาของผู้ถวายและสามารถแนะนำอบรมได้ง่ายในเวลา ก่อนและหลัง บุคคลสัปปายะ บุคคลสบาย คำนี้ถึงเรื่องบุคคลที่อยู่ภายในวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเจริญศาสนา คนวัดแบ่งออกเป็น พระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา หรือแม่ชี และเด็กวัด ควรจัดที่อยู่อาศัยของบุคคลแต่ละประเภทให้เหมาะสมตามสถานภาพ การติดต่อกันควร กำหนดเวลาสถานที่ มีระเบียบและการวางกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติพร้อมบทกำหนดโทษ ธรรมสัปปายะ ธรรมเป็นที่ ธรรมโดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือสถานที่ประพฤติธรรม ต้องมีพระอาจารย์วิปัสสนาจารย์ พระอาจารย์พรหมมหาโส ที่เป็นจุดศูนย์รวมศูนย์กลางที่จะดึงให้ผู้นับถือปฏิบัติรู้ทั่วตัวพร้อมเข้าใจหลักคำสอน ปรีชาธรรม คติพึงเทศน์ฟังธรรมในสถานที่สงบร่มเย็น อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นสัปปายะแห่งธรรม

วัตถุประสงค์ที่ 3 นำเสนอการพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพตามกรอบแนวคิด ที่ทำให้เกิดสติสมาธิด้วยสัปปายะ 4

ด้านที่ 1 อาวาสสัปปายะ (1) มีบรรยากาศมีความร่มรื่นต้นไม้ร่มรื่นสีเขียว มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ของดอกไม้ (2) เป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาดสุลักษณะ มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อย มีระเบียบวินัย (3) ตัวอาคารควรโปร่งโล่ง ระบายอากาศและรับลมได้ดี โทนสีไม่ฉูดฉาดมีกลิ่นธรรมชาติ (4) การสัญจรปลอดภัยไม่ไกลจากชุมชนแต่มีความสงบอาจมีเสียงธรรมชาติ (5) มีที่ทิ้งขยะเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ส่งกลิ่นเหม็น (6) อาคารหอฉันอาคารต้องเป็นสถานที่สะอาดปลอดโปร่งกับธรรมชาติสถานที่ประกอบอาหารหรือโรงครัวก็ต้องสะอาดสามารถที่จะให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้มีการล้างจานได้มีการเก็บจาน หรือล้างภาชนะ (7) ควรจัดให้ห้องน้ำกับห้องปฏิบัติควรอยู่ใกล้กัน น้ำอุปโภคควร เน้นเรื่องน้ำที่สะอาดน้ำที่ผ่านระบบการกรองแล้ว ก็มาใช้อย่างดี (8) งานด้านแสงสว่างหรือไฟฟ้าจัดให้พอเหมาะเพื่อเป็นการรักษาโลก และช่วยประหยัดอาคาร จัดพลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานอื่นทดแทนเพื่อประหยัดค่าไฟ ซึ่งที่นี้จะจัดระบบพลังงานไฟฟ้าทดแทนบนอาคารพุทธบริษัท 4 ทั้ง 4 หลัง (9) อาคารที่พักควรจะใช้งบประมาณที่ไม่สูงมากแล้วก็จะแบ่งเป็นสองส่วนส่วนที่หนึ่งก็คือส่วนที่ห่างไกลออกไปเรียกว่าปถวิเวกเป็นอาคารชั้นเดียวอยู่ห่างจากพื้นที่ที่มีผู้คนเยอะ แต่สามารถเดินสัญจรไปมาหากันได้ (10) อาคารที่พักสำหรับคนที่มาเป็นหมู่คณะห้องหนึ่งอาจจัดอยู่รวมกันได้นั้นควรเพิ่มความสะอาดมากขึ้นเช่นอาจจะมีเครื่องปรับอากาศกรณีที่อากาศร้อน มีน้ำอุ่นอาบกรณีที่อากาศหนาวหรือมีผ้าห่มมีที่นอน แต่ต้องให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัยหรือว่าหลักของการถือศีล ห้องนอนของผู้ปฏิบัติธรรมนั้นต้องความอำนวยความสะดวกสบายในระดับหนึ่งแล้วก็ไม่ไกลจากที่ปฏิบัติธรรมมากจะสะดวก

มากยิ่งขึ้น (11) ห้องน้ำจะอยู่บริเวณโดยรอบอาคาร ระบบน้ำกรองเพื่อสุขภาพและสุขลักษณะ ระบบพลังงานไฟฟ้าทดแทน บนอาคารพุทธบริษัท 4 ทั้ง 4 หลัง พื้นที่โรงงานบริเวณลานหน้าทางเข้าธรรมนา (12) การเลือกพื้นที่ที่จะเป็นที่รับรองสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมก็ต้องสะอาดเรียบร้อยจัดการเรื่องที่พักขยะถึงขยะเป็นที่เส้นทาง

ด้านที่ 2 อาหารสัปปายะ (1) อาหารที่ถูกหลักอนามัยประกอบด้วยอาหารที่มีครบห้าหมู่โดยจะเน้นไปเรื่องของอาหารที่ย่อยง่าย อาจแบ่งสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติธรรมหลากหลายเมนู และมีรายการอาหารแจ้งให้ทราบล่วงหน้า มีอาหารเจ อาหารมังสวิรัต ถือว่าเป็นอาหารที่เหมาะสมอยู่แล้ว แต่สำหรับคนที่มาปฏิบัติธรรมนั้นที่ยังต้องรับประทานโปรตีนจากเนื้อสัตว์ ก็ควรเน้นแบบอาหารย่อยง่าย เช่น เนื้อปลา เป็นต้น (2) วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร เป็นสิ่งที่หาได้ง่ายจากท้องถิ่น อาทิ ผักสวนครัว ผักป่าตามฤดูกาล เนื้อปลา เนื้อไก่และในอนาคต ที่พระณหรือว่าบุคคลที่อยู่ในวัดนั้นได้ดำเนินการที่จะปลูกผักอินทรีย์ที่สามารถที่จะเป็นผักสดๆปลอดสารพิษมาประกอบอาหารได้ (3) ห้องเก็บวัตถุดิบ ข้าวสาร อาหารแห้ง ควรต้องมีการแยกเก็บ ชัดแยกอย่างใดอะไรที่หมดอายุก่อน ให้รับนำมาใช้ก่อน หากมีเยอะก็ควรแบ่งหรือเอาไปบริจาคชาวบ้านได้ส่วนที่มีอายุนานก็เก็บไว้เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบ (4) ผู้ประกอบอาหารหรือแม่ครัวควรจะเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมและผ่านการปฏิบัติธรรมด้วยเพื่อที่จะเข้าใจว่าอาหารที่ทำออกไปนั้นควรจะมีรสชาติที่ไม่เผ็ดมาก เปรี้ยวมาก รสจัด และควรมีสชาติกลาง เน้นทำให้สุขภาพแข็งแรงปราศจากโรคหรือแม้แต่อาหารในส่วนที่ชาวบ้าน หรือผู้ใจบุญได้นำมาถวาย ได้นำมาบริจาคก็ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ว่าควรจะเป็นอาหารประเภทไหน เพื่อที่สิ่งที่ได้เอามานั้นจะได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ ไม่เป็นของที่เหลือใช้และกลายเป็นขยะในที่สุด

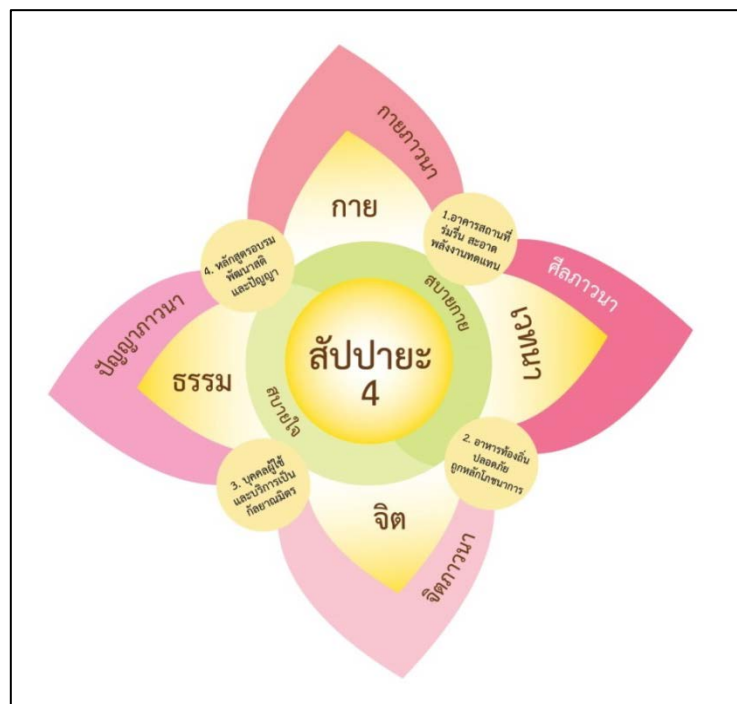
ด้านที่ 3 บุคคล สัปปายะ ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมกรรมฐานควรคัดกรองไม่ว่าจะเป็นอุบาสก อุบาสิกาภิกษุหรือภิกษุณีควรจะมีการจัดลำดับออกตามประเภทมีการกรอกใบสมัครคนที่เข้ามาทำงานในพื้นที่นี้ได้ เพื่อให้บุคคลที่เข้ามาเป็นบุคคลที่มีธรรมระดับหนึ่ง ส่วนหนึ่งเป็นบุคคลที่มีจิตใจที่ดี ส่วนหนึ่ง แต่ต้องการเข้ามาเพื่อที่จะปฏิบัติในการฝึกสติและสมาธิให้ฝึกสมาธิเพื่อให้มีสติและมีจิตใจที่มั่นคงเพื่อให้เกิดปัญญาที่แท้คิดแบบมีเหตุมีผลต่อไป การมาปฏิบัติธรรม ให้ธรรมสั่งสอนให้ธรรมหล่อหลอมให้เขาเป็นบุคคลที่มีสติเพื่อที่จะให้การทำงานด้วยจิตตั้งมั่นมากรรมฐานวิปัสสนาที่สถาบันแห่งนี้ต่อไป

ด้านที่ 4 ธรรมะสัปปายะ จุดศูนย์รวมที่สำคัญที่สุดและมองว่าเป็นศูนย์กลางหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจต่อบุคคลที่จะกลับมาปฏิบัติธรรมอีก ครูบาอาจารย์ที่จะสอนธรรมะหรือพระวิปัสสนาจารย์ที่จะเป็นคนให้ความรู้ในการนั่งสมาธิ ฝึกงานหลักสูตรกิจกรรมต่างๆที่จะให้ความรู้ กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำสัปดาห์ กิจกรรมประจำเดือน แล้วก็กิจกรรมประจำปีที่จะต้องประกาศ แล้วให้รายละเอียดชัดเจน ต้องระบุไว้สำหรับญาติโยมที่จะเข้ามาร่วมปฏิบัติธรรมได้รู้ล่วงหน้าว่าเดือนนี้มีกิจกรรมอะไร กิจกรรมที่แสดงนั้นสามารถที่จะเผยแพร่แล้วก็ให้ชาวบ้านได้รับรู้ว่าสถาบันแห่งนี้จะมีกิจกรรมอะไรบ้างวันไหนเวลาไหนเพื่อจะได้เข้ามามีส่วนร่วม นอกเสียจากว่าจะมีหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษในช่วงวันสำคัญหรือหลักสูตรเฉพาะสำหรับกลุ่มคณะหรือสำหรับนิสิตนักศึกษาสันติศึกษาเข้ามาร่วมงาน ฉะนั้นธรรมะอีกข้อหนึ่งที่เน้นเป็นพิเศษและเป็นแรงจูงใจที่จะให้บุคคลเข้ามาก็คือเรื่องของตัวบุคคลก็คือพระอาจารย์ที่ให้ความรู้ทางธรรม เป็นสิ่งสำคัญของธรรมสัปปายะ ที่สามารถทำให้การสื่อสาร ศรัทธา เกิดธรรมทุกรูปแบบทั้งปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ทั้งปี หรือหลักสูตรเฉพาะที่จัดขึ้นระยะสั้น สามวันห้าวัน ให้ความรู้โดยมีสติโดยใช้สติและสมาธิเป็นฐานตามหลัก

สติปัฏฐาน 4 เมื่อสถานที่: พาให้เกิดความสงบ ความสงบพาให้เกิดสติ มีอาหาร: พอเพียงและเพียงพอส่งผลให้เกิดพลังที่จะสู้กับกิเลสระดับกิเลสแห่งความอยากรู้ประมาณ และรู้ว่าอะไรเพื่อประโยชน์อย่างไร บุคคล: บุคคลที่เป็นผู้นำให้เกิดดวงตาแห่งธรรม ธรรม: เกิดสันติภายใน การเรียนรู้คำสอนสิ่งที่ได้เรียนรู้แห่งนำมาซึ่งทางสว่างที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้เห็นแสงสว่างที่พาชีวิตให้มีความสุข มีความสบายกายสบายใจ ส่งผล 4 ด้าน คือ กายภาวนา (ภาวนิตกาย) คือ ผู้ที่มีกายพัฒนาแล้ว คือ การ กิน อยู่ ดูฟังเป็น ศิลภาวนา (ภาวนิตศีล) คือ ผู้ที่มีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม จิตตภาวนา (ภาวนิตจิต) คือ มีการพัฒนาจิตที่ดีแล้ว ปัญญาภาวนา (ภาวนิตปัญญา) คือ มีปัญญาที่พัฒนาแล้ว เพื่อความยั่งยืนจึงควรพัฒนาต่อยอดสู่มิติแห่งอนาคตที่ทำให้สถาบันสติภาวนา เพื่อสันติภาพ เป็นที่รวมของทุกรุ่นที่จะได้ใช้บริการร่วมกันให้เกิดสติในการดำรงชีวิตสู่ความสุขนิรันดร์

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 1 สปปายะ 4

สปปายะ 4

1. อาวาสสปปายะ สถานที่: สถานที่แวดล้อมสงบให้เกิดสติแห่งสุขได้ยินเสียงหัวใจของตัวเอง (อาวาสสถานที่ร่มรื่น สะอาด พลังงานทดแทน).
2. อาหาร: พอเพียงและเพียงพอให้เกิดพลังที่จะสู้กับกิเลสระดับกิเลสแห่งความอยาก (อาหารการนำพืชผักท้องถิ่นปลอดภัยถูกหลักโภชนาการ)

3. บุคคล: บุคคลที่เป็นผู้นำให้เกิดดวงตาแห่งธรรม ธรรมที่เกิดสันติภายใน (บุคคลผู้ใช้และบริการเป็นกัลยาณมิตร)

4. ธรรม: การเรียนรู้คำสอนสิ่งที่ได้เรียนรู้แห่งนำมาซึ่งทางสว่างที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้เห็น (หลักสูตรอบรม พัฒนาสติและปัญญา) การทำให้จิตสงบต้องมีสถานที่ที่ส่งเสริมให้เกิดความเย็น สิ่งแวดล้อมที่ไม่ร้อน สบาย กายย่อมทำให้สบายใจ กายนิ่งจิตนิ่งลงได้ อาหารที่หล่อเลี้ยงร่างกายเสริมให้ร่างกายมีพลังเกิดความแข็งแกร่งแห่งจิต ร่ายล้อมด้วยบุคคลต้นแบบและอาจารย์เพื่อนกัลยาณมิตรเกิดแรงดึงดูดและความสุขที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ดี เกิดความสงบสบายกาย สบายใจ

สติปัญญา 4 1. กาย กำหนดลมหายใจรู้ หายใจเข้าออก(สร้างสันติภายในให้จิตจดจ่อ) 2. เวทนา ณ ขณะนั้นเรากำลังพบกับปัญหาอะไร (รู้อารมณ์ตนเอง ณ ขณะนั้น) จิต สัมผัสรู้ นิ่งจับเพียงแค่ลมหายใจ (ปลดปล่อยรู้เท่าทันลมหายใจ) ธรรม ธรรมคือการเรียนรู้คำสอนสิ่งที่ได้เรียนรู้แห่งนำมาซึ่งทางสว่าง (ผู้ปฏิบัติได้เห็นแสงสว่างที่พาชีวิตให้มีความสุข พัฒนาสติและปัญญา)

ภาวนา 4 1. กายภาวนา ภาวนิตกาย-ผู้ที่มีกายพัฒนาแล้ว บุคลิกดี สิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่รู้จักประมาณ 2. ศิลภาวนา ภาวนิตศิลป์-ผู้ที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม, มีเมตตา สุจริต เคารพ สัจจะ ละอบายมุข 3. จิตตภาวนา ภาวนิตจิต-มีพัฒนาจิตที่ดีแล้ว มีคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพจิตดี 4. ปัญญาภาวนา ภาวนิตปัญญา-มีปัญญาที่พัฒนาแล้ว รู้แจ้งอริยสัจมีโยโสมนสิการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าปัญหาของการพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้น ไม่ได้อยู่ที่การสร้าง แต่อยู่ที่การจัดการพัฒนาสัปปายะสถานที่ยั่งยืนให้สิ่งที่ก่อสร้างไม่ว่าจะใหญ่โตหากแต่ขาดการจัดการที่ดี ย่อมไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ดังนั้นสถานที่สัปปายะที่มุ่งใจและเอื้อต่อการปฏิบัติธรรมจึงต้องมีความร่มรื่น สะอาด อาหารปลอดภัย บุคคลเป็นกัลยาณมิตร และมีผู้นำธรรมหรือพระวิปัสสนาจารย์ที่มีวิธีการสอนธรรม สุวิธิการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เกิดความสุขสงบร่มเย็นตามแถลงการณ์ (Chan-o-cha, 2019) “ข้อที่ 3 การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมรัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี รวมทั้งการทำนุบำรุงศาสนา การอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทย และการยอมรับประเพณีวัฒนธรรมที่ดี ที่มีความหลากหลายเพื่อสร้างสังคมให้มีคุณภาพ คุณธรรม และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเปิดโอกาสให้ชุมชนและเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาไปด้วยกัน สถานที่สัปปายะหรืออาคารสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ ต้องมีการก่อสร้างจากวัสดุที่ดี เป็น Green materials (SCG Greenbuilding, 2020) ตั้งแต่พื้นผนัง ฝ้าเพดาน ประตูหน้าต่าง หลังคา ทุกส่วนต้องประกอบด้วยได้มาตรฐานและส่งผลต่อเนื่องกับระบบสาธารณสุข โภค น้ำ ไฟ การสื่อสาร การนำพลังงานทดแทนมาใช้เกิดการประหยัดพลังงาน ประหยัดเงิน และดูแลได้ยั่งยืน อาหาร การนำ การทำ พืชท้องถิ่น การทำเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทำให้ท้องถิ่นหรือสถาบันสามารถดูแลเลี้ยงคนที่มาปฏิบัติธรรมได้ การปลูกผัก

ปลูกข้าว เลี้ยงปลา ปลูกไม้ผล ร่วมมือร่วมใจทุกฝ่าย ทำให้ทุกคนได้รับประทานอาหารที่สด ปลอดภัย มีพลังที่จะปฏิบัติเสริมด้วยกัลยาณมิตรที่ดี ผู้นำทางธรรมโดยพระวิปัสสนาจารย์ (Yacharaphol, 2020) ที่ทำให้เห็นธรรม เกิดความสุขในการปฏิบัติที่ยั่งยืน ปิติแห่งสุขนี้จะนำสู่คนรอบด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพสปปายะคือความสบาย สถานที่สปปายะคือสถานที่ทำให้ สะดวกกาย สะดวกใจ อาหารสปปายะ ทำให้สบายกาย สบายใจ บุคคลสปปายะ สุขกาย สุขใจ และธรรมะสปปายะ สว่างกาย สว่างใจ เราจะมีความสุขกับปัจจุบันเท่าทัน อยู่ได้แบ่งปันสู่ความรอบคอบ และที่นี่จะเป็นสปปายะสถานที่สามารถรวมคนทุกรุ่นให้มาทำในสิ่งที่ดีตาม ทำให้คนแต่ละเจนเนอเรชันรวมตัวเพื่อสิ่งเดียวกันคือสุขที่เกิดจากสงบ ดังคำกล่าวที่ว่า "นตฺถิ สนฺติ ปรี สุขํ" ความสุขอื่น ยิ่งกว่าความสงบไม่มี (Dhammajayo, 2020)

สรุป

เราทุกคนไม่สามารถล่วงรู้ และคาดหวังสิ่งใดได้ว่าวันข้างหน้าจะเกิดจะเป็นอย่างไร แต่การที่เราฝึก มีสติ มีการควบคุมสติ ใช้สติขั้นรู้ ร่วมสร้างแลกเปลี่ยนสิ่งดีงามให้กันจะทำให้เราอยู่ในสังคมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นั่นคือผลที่ดีของการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประชาชนส่วนมากเห็นประโยชน์การสร้างสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ ควรสนับสนุนจัดให้มีการส่งเสริมการปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพัฒนาการใช้ชีวิตให้กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในทุกสาขาอาชีพ โดยกำหนดเชิงนโยบายของภาครัฐ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หลังจากการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนส่วนมากชอบการมาร่วมกิจกรรมที่สถาบันจัดขึ้นในแต่ละเทศกาลและวันสำคัญ เพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้สร้างความคิดในด้านต่างๆได้มากขึ้นจากการผ่านการปฏิบัติธรรมที่สิ่งที่ดีและสอดคล้องกับหลักธรรมการดำเนินชีวิตที่ทันต่อเหตุการณ์โลกมีการฝึกอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ให้กับตนเองมีความสงบนิ่ง เย็น สร้างสติ สันติภายในให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และคนรอบข้างได้อย่างดี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษเป็นต้นแบบ การปรับให้เหมาะสมกับสถานที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ชุมชน การสร้างให้เกิด

เป็นชุมชนที่มีกัลยาณมิตรที่ดี มีวิปัสสนาจารย์ มีความอุดมปัญญาแห่งการรู้แจ้งจะทำให้มีการพูดและคิดถึงเกิด การชักชวนให้มาร่วมปฏิบัติธรรมต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการนำการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของ สถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ด้วยการนำหลักสปปายะ4เป็นแกนนำในการ พัฒนาสามารถทำได้จริงดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการพัฒนาต่อยอดจากต้นแบบ แต่ขยายผลรองรับในแผนการดำเนินงานมิติแห่งอนาคตของการพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติ ธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีพัฒนาสปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ สร้างเป็นต้นแบบ และควรนำไปขยายผล กับสถานที่อื่นหรือกลุ่มเป้าหมาย อื่น เพราะตามที่ได้วิจัยได้ทำการวิจัยและพัฒนาพบว่าหลักสปปายะ 4 นั้นนับเป็นการพัฒนาสปปายะสถานที่ เสริมสร้างสันติสุขภาวะในเบื้องต้นที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมเสริมสร้างสันติสุขแห่งมิติอนาคต

References

- Bureau of International Cooperation Ministry of Education, Thailand. (2015). *Constitution of the Organization*. Retrieved April 6, 2020, from <https://www.bic.moe.go.th/index.php/unesco-others-menu/unesco-menu>
- Chan-o-cha, P. (Prime Minister of the Kingdom of Policy statement of the Cabinet). (2020). *Publishers of the State Council and the Royal*. (1st ed.). Bangkok: MCU Press.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2020). *Communication in Rural Development*. Retrieved April 16, 2020 from <https://www.http://elearning.psu.ac.th/courses/153/lesson>
- Kardkaew, T. (2004). The Seventh of Sappaya: Equilibrium for Family and Social Principle. *HCU Journal HCU journal of social sciences and humanities*, 15(8), 80-92.
- Luang Por Dhammajayo. (2020). *There is no happiness other than peace*. Retrieved March 10, 2020, from https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=12319.
- Mindfulness Institute for Peace. (2020). *Auspicious day of Auspicious day of MakhaBucha! Building construction Mindfulness Institute for Peace in the Southern Isan Region*. Retrieved April 22, 2020, from <https://www.banmuang.co.th/news/education/142526>
- Phra Dharmakosajarn, (PrayoonDhammajitto). (2013). *Sa-pa-ya 4*. (12st ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

- Phra Dharmakosajarn, (PrayoonDhammajitto). (2016). *The principle of personal development*. (28th ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- SCG Green building Solution. (2020). *Greenbuilding material*. Retrieved April 22, 2020, from <http://greenbuilding-material.com/#welcome/0>
- The National Legislative Assembly, (2020). *The study of presenting Thailand as the center of global concentration*. Retrieved April 22, 2020, from [https://www.senate.go.th/assets/portals/22/fileups/148/files/The latest volumes of the world meditation report.pdf](https://www.senate.go.th/assets/portals/22/fileups/148/files/The%20latest%20volumes%20of%20the%20world%20meditation%20report.pdf)
- Vacharaphol. (2020). *Phra Vipassana Master*. Retrieved May 7, 2020, from <http://greenbuilding-material.com/#welcome/0>; <https://palungjit.org/threads>
- Yingkra, N. (2015). *Royal Thai Government Gazette.the Organization*. Retrieved April 6, 2020, from <https://www.bic.moe.go.th/index.php/unesco-others-menu/unesco-menu>
- Yaot, S. (2020). Suitable Monastic Areas Development. *Journal of Education Periscope*, 6(2), 202.